

Грищенко Т.П.,
аспірант кафедри педагогіки і психології
Львівського державного університету фізичної культури,
Окопний А.М.,
к.фіз.вих., доцент кафедри педагогіки і психології
Львівського державного університету фізичної культури,
Семеряк З.С.,
к.фіз.вих., доцент кафедри фехтування, боксу та національних однокористувачів
Львівського державного університету фізичної культури,
Палатний А.Л.,
к.фіз.вих., доцент,
голова Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму

ПЕРСПЕКТИВИ НАУКОВОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СПОРТСМЕНІВ ДО ЗАНЯТЬ ФЕХТУВАННЯ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті узагальнено наукову інформацію з питань мотивації у спорті та наукові перспективи її формування у спортсменів на етапі початкової підготовки у фехтуванні. **Результати.** Згідно Програми ДЮСШ з фехтування (2014р.) варто змінити вікові межі етапів багаторічної підготовки. Основною структурною та змістовною відмінністю є рекомендований початок занять уже з 6-9 років. На підставі проведеного пошуку наукової та методичної інформації встановлено таке. Мотивації досягнення успіху і уникнення невдач є важливими і відносно незалежними видами людської мотивації, вони багато в чому визначають спрямованість особистості і поведінку людини. Діагностика мотивації спортивної діяльності є актуальним напрямком практичної роботи спортивного психолога. Проведені узагальнення дають підстави стверджувати, що наукові дослідження щодо формування мотиваційного компоненту спортсменів на початковому етапі у багаторічній підготовці у спортивних єдиноборствах та зокрема фехтуванні відсутні. Це вказує на потребу розв'язання самостійного актуального наукового завдання галузі фізичної культури та спорту пов'язаного з обґрунтуванням програми формування мотивації дітей до занять спортом на етапі початкової підготовки у фехтуванні.

Ключові слова: мотивація, спорт, психологія спорту, фехтування.

Татьяна Грищенко, Андрей Окопный, Зоряна Семеряк, Артур Палатный: Перспективы научного обоснования формирования мотивации спортсменов к занятиям фехтованием на этапе начальной подготовки. В статье обобщена научная информация по вопросам мотивации в спорте и научные перспективы ее формирования у спортсменов на этапе начальной подготовки в фехтовании. **Результаты.** Согласно Программы ДЮСШ по фехтованию (2014 г.) стоит изменить возрастные границы этапов многолетней подготовки. Основной структурной и содержательной отличительной особенностью является рекомендованное начало занятий уже с 6-9 лет. На основании проведенного поиска научной и методической информации установленное: мотивация достижения успеха и избегание неудач является важными и относительно независимыми видами человеческой мотивации, они во многом определяют направленность личности и поведение человека. Диагностика Мотивация спортивной ДЕЯТЕЛЬНОСТИ является актуальным направлением практической работы спортивного психолога. Проведенные обобщения дают основание утверждать, что научные исследования формирования мотивационного компонента спортсменов на начальных этапах в многолетней подготовке в спортивных единоборствах и в частности фехтовании отсутствуют. Это указывает на необходимость решения самостоятельной актуальной научной задачи физической культуры и спорта связанного с обоснованием программы формирования мотивации детей к занятиям спортом на этапе начальной подготовки в фехтовании.

Ключевые слова: мотивация, спорт, психология спорта, фехтования.

Grishchenko T., Okopny A., Semeriak Z., Palatny A. Prospects of scientific substantiation of formation of motivation of athletes for fencing exercises at the stage of initial training. Ukrainian sports will undergo a new stage of development. This applies both to the sport of higher achievements and to mass sports. The problems of the sports industry are caused by a number of factors characteristic of the post-Soviet countries. The athlete's psychological readiness is increasingly important for the achievement of the sport result. Aim: To summarize scientific information on sports motivation and scientific perspectives of its formation at athletes at the stage of initial training in fencing. Results. During Ukrainian independence, Ukrainian sports developed on an independent trajectory. Specialists in the last period determined that in fencing, according to the Program of Fighting Youth Sports School (2014), it is worthwhile to change the age limits of the stages of long-term preparation. The main structural and content difference is the recommended start of classes from the age of 6-9 years. The aforesaid points to the relevance of the scientific and practical task of forming the motivation readiness of children aged 6-9, who began to study in sports fencing sections. On the basis of the search for scientific and methodological information, the following is established. The motivations for success and the avoidance of failures are important and relatively independent types of human motivation, they largely determine the orientation of the individual and human behavior. Diagnosis of the motivation of sports activities is an actual

direction of practical work of a sports psychologist. The conducted generalizations give grounds to assert that scientific research on the formation of the motivational component of athletes at the initial stage in the long-term training in sports and martial arts, in particular, is absent. This indicates the need to solve an independent current scientific problem of the field of physical culture and sports related to the justification of the program for forming the motivation of children to engage in sports at the stage of initial training in fencing.

Key words: motivation, sport, psychology of sport, fencing.

Постановка проблеми. Український спорт зазнає нового етапу свого розвитку. Це стосується як спорту вищих досягнень, так і масового спорту. Проблеми спортивної галузі обумовлені низкою факторів, характерних для країн пострадянського простору [8].

Психологічна підготовленість спортсмена відіграє все більше значення для досягнення результату діяльності у спорті. Якщо взяти особистісний рівень спортсмена, його готовність до досягнень у спорті залежить від ступеня стійкості особистості, рівня розвитку рефлексії та саморегуляції, наявності ціннісних орієнтацій, а також мотиваційної готовності. У сфері внутрішнього налаштування спортсменів важливу роль відіграє рівень їхньої мотивації у системі ціннісних орієнтацій, установок, тощо [13].

Мотивація як детермінанта спортивної самореалізації спортсменів має відмінності на різних етапах підготовки та у різних видах спорту. Дослідження мотиваційної сфери несе ряд практичних завдань, оскільки комплексне дослідження цього феномену відкриває та окреслює можливості ефективної оптимізації спортивної діяльності спортсменів шляхом підсилення одних мотивів та корекції інших [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед актуальних публікацій та досліджень щодо проблематики рівня мотивації спортсменів звернемо увагу на роботу Є.П. Ільїна [10]. Він розкрив основні питання теорії та методології вивчення мотивації, де особлива увага приділяється аналізу уявлень про сутність мотиву, його структури, різновиди. Автор пропонує власну концепцію мотивації і мотивів, яка базується на критичному розгляді та синтезі наявних у психології поглядів на цю проблему.

Вивченню спортивної мотивації присвячена низка досліджень [16]. Велика увага приділяється професійно важливим особистісним якостям спортсмена і психологічним особливостям їх діяльності. При цьому проблема мотивації і мотивів поведінки і діяльності – одна зі стрижневих у психології.

Наприклад, Б.Ф. Ломов зазначав, що у психологічних дослідженнях діяльності питанням мотивації і цілеутворення належить провідна роль. В мотивах і цілях найчіткіше проявляється системний характер психічного; вони є інтегральними формами психічного відображення [16].

Також науковим питанням мотивації і мотивам присвячена велика кількість монографій, як вітчизняних (В.Г. Асєєв, В.К. Вілюнас, В.І. Ковальов, О.М. Леонтьєв, М.Ш. Магомед Емінов, В.С. Мерлін, П.В. Симонов, Д.М. Узнадзе, А.А. Файзуллаєв, П.М. Якобсон), так і зарубіжних авторів (Дж. Аткинсон, Г. Хол, К. Мадсен, А. Маслоу, Х. Хекхаузен та ін.). Автори відзначають, що знання з психології мотивації людина може використовувати в цілях саморегуляції [14].

Таким чином потребує узагальнення наукові питання мотивації у сфері фізичної культури і спорту та фехтування як виду спортивних єдиноборств.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно теми «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті» плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури (номер державної реєстрації 0116U003167).

Мета дослідження: узагальнити наукову інформацію з питань мотивації у спорті та наукові перспективи її формування у спортсменів на етапі початкової підготовки у фехтуванні.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, аналіз документальних матеріалів. Проведено розкриття суті проблеми та визначення шляхів її розв'язання, виявлено масив наукових даних щодо мотивації у спорті.

Виклад основного матеріалу. У масовому спорті, у фізичній культурі в основі мотивації лежить прагнення до фізичних рухів, рухової активності. У спорті вищих досягнень мотивація пов'язана з психічним напруженням, яке викликається невідповідністю діяльності можливостям спортсменів і спрямована на їх усунення. Однак у порівнянні з більшістю інших видів діяльності у спорті людина не прагне уникнути напруги і навіть, навпаки, бачить у цьому позитивну сторону змагальної боротьби, просто отримує задоволення від надмірних напруг. Ця особливість спорту як діяльності, результатом якої має стати максимальний результат, здатна відігравати негативну роль. У прагненні до перемоги спортсмени часто намагаються ігнорувати природні ресурси організму, що призводить до серйозного ризику для здоров'я і життя [2].

Уявлення про те, що "чим вище мотивації - тим успішніше спортсмен" не відповідає істині. Підвищена мотивація підсилює хвилювання і напругу. З одного боку, таке підвищене прагнення може додатково стимулювати спортсмена, але з іншого – призвести до його "перегорання". Виникає необхідність вибрати оптимальний рівень мотивації, до якого слід підвести спортсмена.

У 1908 р американські психологи Р. Йеркс і Дж. Д. Додсон провели експеримент. Він показав, що в міру наростання інтенсивності мотивації якість діяльності спочатку підвищується, а потім, досягнувши максимуму (оптимуму мотивації), починає знижуватися. Однак відповідно до закону Йеркса - Додсона існує оптимальний рівень мотивації для кожного завдання і кожного виконавця. При цьому, чим складніше для виконавця виконувана діяльність, тим нижчий рівень мотивації

є оптимальним [5].

Це означає, що у разі важкого завдання оптимум досягається при слабкій мотивації, тоді як при легкій завданню він відповідає сильній мотивації. Очевидно, що при легкому завданню надлишкова мотивація не викликає порушень поведінки, але така можливість виникає при важких завданнях. Посилення збудження, або в більш обшій формі мотивації, тягне за собою погіршення виконання.

С. Рубінштейн писав, що мотивація повинна визначатися не тільки і не стільки фізіологічною реакцією, скільки психологічною, пов'язаною з усвідомленням стимулу і надання йому того чи іншого значення, після чого тільки у людини з'являється бажання та усвідомлення необхідності реагувати на стимул певним чином, визначається мета і з'являється стимул для її досягнення. Отже, стимул викликає дію не прямо, а опосередковано, через мотив: стимул-спонукач мотиву, а спонукачем дії або вчинку стає внутрішнє усвідомлення спонукування, сприйняте багатьма психологами як мотив [4].

Також відзначимо дослідження Б.Б. Шаповалова (2007р.), присвяченого вивченню формування мотивації досягнення успіху у спортивно обдарованій молоді, котрі проводились в контексті написання кандидатської дисертації. Автор емпіричним шляхом з'ясував, що ефективність формування мотивації досягнення успіху у спортивно обдарованій молоді залежить від таких чинників: формування домінуючих мотивів спортивної діяльності (мотиваційно-регулятивний компонент); формування вміння ставити мету (цільовий компонент); розвиток вміння планувати спортивну діяльність, оволодіння її основними операціями та досягнення результатів (продуктивний компонент); розвиток вміння адекватно проявляти свої емоційні стани, зокрема, й негативні; керувати своїми емоціями загалом (емоційний компонент) [9].

Досліджуючи проблеми мотивації, окремі вчені визначають її стійкі та ситуативні фактори [2]. Отже, мотивація – це не лише мотиви, а й ситуативні фактори (вплив різних людей, специфіка діяльності й ситуації тощо). Ситуативні фактори є досить динамічними, мінливими, що створює значні можливості впливу на них і на активність загалом. Інтенсивність актуальної (що діє «тут і тепер») мотивації залежить від сили мотиву й інтенсивності ситуативних детермінант мотивації (вимог та впливу інших людей, складності завдань тощо).

Поведінка людей, мотивованих на досягнення успіху і на уникнення невдачі, розрізняється таким чином. Люди, мотивовані на успіх, зазвичай ставлять перед собою в діяльності деяку позитивну мету, досягнення якої може бути однозначно розцінена як успіх. Вони чітко виявляють прагнення, у що б то не стало, домагатися тільки успіхів у своїй діяльності, шукають такої діяльності, активно в неї включаються, вибирають засоби і вважають за краще дії, спрямовані на досягнення поставленої мети. У таких людей в їх когнітивній сфері зазвичай є стійке очікування успіху. Беручись за якусь роботу, вони обов'язково розраховують на те, що доб'ються успіху і впевнені в цьому. Вони розраховують отримати схвалення за дії, спрямовані на досягнення поставленої мети, а пов'язана з цим робота викликає у них позитивні емоції. Для них, крім того, характерна повна мобілізація всіх своїх ресурсів і зосередженість уваги на досягненні поставленої мети. Зовсім інакше поведінку індивіди, мотивовані на уникнення невдачі. Їх явно виражена мета у діяльності полягає не в тому, щоб домогтись успіху, а в тому, щоб уникнути невдачі. Всі їхні думки і дії підпорядковані саме цій меті. Людина, спочатку мотивовану на невдачу, проявляє невпевненість у собі, не вірить у можливість добитися успіху, боїться критики.

Згідно з Х. Хекхаузенем, люди, мотивовані на досягнення успіху, в ситуації вибору між негайною винагородою чи великою, але відтермінованою за часом, вибирають останнє, а люди з низькою схильністю до досягнення, відрізняються більшою прихильністю до цього і меншою здатністю відстрочити задоволення. Також зазначено, що мотивовані на успіх схильні фокусуватися на «великій меті», вони також вважають за краще завдання, що охоплюють більший період часу, що вимагають планування, процесу прийняття рішення. Вони не потребують швидкому досягненні успіху, більш того, вони можуть досить довго чекати. Є певні відмінності в поясненнях своїх успіхів і невдач людьми з вираженими мотивами досягнення успіху та уникнення невдачі. У той час, як, прагнуть до успіху частіше приписують свій успіх наявними у них здібностям, що уникають невдач звертаються до аналізу здібностей якраз у протилежному випадку. Побоюються невдачі свій успіх скоріше схильні пояснювати випадковим збігом обставин, у той час як прагнуть до успіху подібним чином пояснюють свою невдачу [12].

Згідно М.Ш. Магомед-Емінова існують певні механізми мотивації, регулюючі та контролюючі реалізацію наміри, до яких відносяться: раціональні стратегії, самоінструкції, емоційні впливи, контроль ситуації, контроль розподілу часу. При цьому випробовувані з мотивом прагнення до успіху використовують різні способи самоконтролю [11].

Дослідження мотивації висококваліфікованих спортсменів (спрямованість на успіх і на уникнення невдач), проведені протягом останніх років українськими психологами, дають підставу наступного твердження [1]. У успішних спортсменів рівень мотивації, спрямованої на досягнення успіху, завжди приблизно на 50% вище спрямованості на уникнення невдачі. Зниження ж цього співвідношення свідчить про те, що спортсмен думає про завершення кар'єри, або обмірковує кращу пропозицію переходу в іншу команду, клуб; система його цінностей змістилася не на користь спорту, або у нього з'явилися ще якісь причини не ризикувати здоров'ям в даний момент часу [7].

Мотивація спортивної діяльності визначається психофізіологією спортсмена, його волею, а також рівнем домагань. Наявність тих чи інших психофізіологічних особливостей не гарантує успіху, але разом з тим сприяє його досягненню. Виходячи з властивостей нервової системи, визначається рівень загальних і своєрідність спеціальних здібностей, необхідних для успішної діяльності в обраному виді спорту. Наприклад, у спортсменів циклічних видів в основному сильний тип нервової системи [12].

Не менш важливий вольовий компонент. Слід врахувати, що мова йде не про якусь збиральної "волі до перемоги". Фахівці включають в це поняття вольові зусилля: при м'язових напругах; при напрузі уваги; пов'язані з подоланням стомлення, почуття болю, небезпеки, а також дотриманням режиму та ін. Відповідно до вольових якостей, необхідними для результативної спортивної діяльності, є завзятість, самовладання, відповідальність, цілеспрямованість, рішучість, сміливість

і ряд інших [13].

Вибагливо-оцінна мотивація у спортсменів є одним з варіантів альтернативної мотивації. Вона визначається рівнем домагань і самооцінки, які припускають свідомий вибір дій, необхідних для досягнення наміченого результату. На відміну від рівня домагань, який, орієнтуючись на перспективу, відносно стійкий, самооцінка може мінятися навіть в ході тренування чи змагання внаслідок успіху чи неуспіху [6].

Проведені узагальнення дають підстави стверджувати, що наукові дослідження щодо формування мотиваційного компоненту спортсменів на початковому етапі у багаторічній підготовці у спортивних єдиноборствах та зокрема фехтуванні відсутні.

Також відзначимо, що у фехтуванні, згідно Програмі ДЮСШ (2014р.) [15] було змінено вікові межі у етапах багаторічної підготовки. Основною структурною та змістовною відмінністю є рекомендований початок занять уже з 6-9 років. Зазначене вказує на актуальність науково-практичного завдання щодо формування мотиваційної готовності дітей 6-9 років, які розпочали займатися у спортивних секціях з фехтування.

У змісті Програми [15] зазначається, що етап початкової підготовки охоплює перші два-три роки занять у спортивній школі. Тренування вирішують завдання зміцнення здоров'я дітей, ліквідація недоліків у рівні фізичного розвитку, розвитку фізичних якостей та передбачає вивчення основ техніки та тактики фехтування. Пріоритетним є різностороння фізична та технічна підготовка як фундамент для подальшої поглибленої спеціальної підготовки. Заняття повинні носити переважно ігровий та змагальний характер, що дає змогу підтримувати позитивний емоційний фон та успішно боротися з монотонністю при вивченні технічних прийомів фехтування.

Іншої інформації щодо структури та змісту психологічної підготовки та зокрема формування мотивації у спортсменів на етапі початкової підготовки у фехтування в цьому програмно-нормативному документі не відображено.

Таким чином самостійним актуальним науковим завданням галузі фізичної культури та спорту може виступати обґрунтування програми формування мотивації дітей до занять спортом на етапі початкової підготовки у фехтуванні.

Окремими компонентами у вирішенні цього варто вважати такі завдання як узагальнення наукову інформацію з цієї проблематики, аналізування мотиваційної готовності дітей до занять з фехтування та як системне – розробити та обґрунтувати програму формування та розвитку мотиваційної готовності дітей до занять спортом на етапі початкової підготовки у фехтуванні.

Зазначені базисні компоненти дослідження перебувають в межах об'єктної частини дослідження, що може бути визначена загалом психологічною підготовкою спортсменів у спортивних єдиноборствах чи фехтуванні на різних етапах багаторічного удосконалення. Отож предметом для зазначеного дослідження варто вважати формування мотивації спортсменів на етапі початкової підготовки у фехтуванні.

За допомогою організації та реалізації зазначеного напрямку дослідження варто очікувати на такі результати: вперше науково обґрунтувати структуру і зміст програми з формування мотивацій фехтувальників на етапі початкової підготовки, вперше визначити структуру та рівні мотиваційної готовності дітей 6-9 років на етапі початкової підготовки у фехтуванні. Окрім цього планується удосконалити наукові результати щодо ефективності застосування корекційних вправ для формування мотиваційної готовності та набудуть подальшого розвитку наукова інформація щодо вагомості психологічної підготовки дітей до занять спортом.

Висновки. Мотивації досягнення успіху і уникнення невдач є важливими і відносно незалежними видами людської мотивації, вони багато в чому визначають спрямованість особистості і поведінку людини. Діагностика мотивації спортивної діяльності є актуальним напрямком практичної роботи спортивного психолога.

Проведені узагальнення дають підстави стверджувати, що наукові дослідження щодо формування мотиваційного компоненту спортсменів на початковому етапі у багаторічній підготовці у спортивних єдиноборствах та зокрема фехтуванні відсутні. Це вказує на потребу розв'язання самостійного актуального наукового завдання галузі фізичної культури та спорту пов'язаного з обґрунтуванням програми формування мотивації дітей до занять спортом на етапі початкової підготовки у фехтуванні.

Перспективи подальших досліджень передбачають пошук наукового інструментарію та планування наукового дослідження щодо формування мотивації фехтувальників на етапі початкової підготовки.

Література

- 1.Алексеев А. Психагогіка: союз практичної психогієни і психології: навчальний посібник для інститутів фізичної культури / А. Алексеев Серія «Освітні технології в масовому і олімпійському спорті» - Ростов н / д: «Фенікс», 2004. -192с.
- 2.Гогун Є.М. Психологія фізичного виховання і спорту: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч закладів. / Гогун Є.М., Мартянов Б.П. - М.: Видавничий центр «Академія», 2002, - с.228
- 3.Ільїн Є.П. Психологія фізичного виховання: Навчальний посібник для студентів педагогічних інститутів. /Е.П Ільїн - М.: Просвещение, 1987.-287 с.
- 4.Коломейцев Ю.А. Соціальна психологія спорту: учеб.-метод, посібник / Ю.О. Коломейцев-Мн.: БДПУ, 2004.-292с
- 5.Кретті Б. Психологія у сучасному спорті: підручник для спеціальностей з фізкультурним ухилом / Кретті Брейент / Пер. з англ. Ханіна Ю.Л. - М.: Фізкультура і спорт, 1978 - 237 с.
- 6.Мельников М.В. Психологія: підручник для інститутів фізичної культури / М.В. Мельников. - М.: "Фізкультура і спорт", 1987-336с.
- 7.Пілоян Р.А. Мотивація спортивної діяльності: / Пілоян Р.А. - М.: ФиС, 1984 -108 с.
- 8.Пуні А.Ц. Нариси психології спорту: навчально-методичний посібник для вузів / А.Ц. Пуні.-М.: Фізкультура і спорт, 1959.-308 с.

9. Родіонов А.В. Психологія фізичного виховання і спорту: підручник для ВНЗ / А.В. Родіонов. М., 2004 -136 с.
10. Рудик П.А. Психологія: підручник для інститутів фізичної культури. / П.А. Рудик - М.: Фізкультура і спорт, 1964 - 464с.
11. Сінгер Р.Н. Міфи і реальність у психології спорту: підручник для інститутів фізичної культури. / Р.Н. Сінгер пер. з англійської / Передмова А.В. Родіонова - М: Фізкультура і спорт 1980 с. -152 С.
12. Станбулова Н.В. Психологія спортивної кар'єри: підручник для інститутів фізичної культури. / Н.В. Станбулова-М.: 2005 - 63С.
13. Уейнберг Р.С. Основи психології спорту і фізичної культури: підручник для вузів / Р.С. Уейнберг, Д. Гоулд; пер. Г. Гончаренко. - Київ: Олімпійська література, 2001. - 335с.
14. Уейнберг Р.С. Спортивна психологія: підручник для вузів / р.с. Уейнберг, Д. Гоулд. - М.: Фізкультура і спорт, 2005.- 338 с.
15. Фехтування: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. – К., 2014. – 50 с.
16. Хекхаузен Х. Психологія мотивації досягнення / Х. Хекхаузен. СПб.: Мова, 2001.-99 с.

Referens

1. Alekseev A. (2004) Psihagogika: soyuz praktichnoї psihogigieni i psihologii: navchalniy posibnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. *Osvitni tehnologii v masovomu i olimpiyskomu sporti*. Rostov n / d: «Feniks», 2004. 192s.
2. Gogun Y.M., Martyanov B.P. (2002) Psihologiya fizichnogo vihovannya i sportu: navchalniy posibnik dlya studentiv visch. ped. navch zakladiv. M.: Vidavniy tsentr «Akademiya», 228 s.
3. Ilin Y.P. Psihologiya fizichnogo vihovannya (1987) Navchalniy posibnik dlya studentiv pedagogichnih institutiv. M.: Prosveschenie, 287 s.
4. Kolomeytssev Yu.A. (2004) Sotsialna psihologiya sportu: ucheb.-metod. posibnik. Mn.: BDPU, 292 s.
5. Kretti B. (1978) Psihologiya u suchasnomu sporti: pidruchnik dlya spetsialnostey z fizkulturnim uhihom. M., Fizkultura i sport, 237 s.
6. Melnikov M.V. (1987) Psihologiya: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi/ M., "Fizkultura i sport", 336s.
7. Piloyan R.A. (1984) Motivatsiya sportivnoї diyalnosti. M.: FiS, 108 s.
8. Puni A.TS. (1959) Narisi psihologii sportu: navchalno-metodichniy posibnik dlya vuziv. M. Fizkultura i sport, 308 s.
9. Rodionov A.V. (2004) Psihologiya fizichnogo vihovannya i sportu: pidruchnik dlya VNZ. M., 136 s.
10. Rudik P.A. (1964) Psihologiya: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. M.: Fizkultura i sport, 464 s.
11. Singer R.N. (1980) Mifi i realnist u psihologii sportu: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. M: Fizkultura i sport, 152 S.
12. Stanbulova N.V. (2005) Psihologiya sportivnoї kar'eri: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. M. 63 s.
13. Ueynberg R.S. Gould D. (2001) Osнови psihologii sportu i fizichnoї kulturi: pidruchnik dlya vuziv. Kiiv: Olimpiyska literatura, 335 s.
14. Ueynberg R.S., Gould D. (2005) Sportivna psihologiya: pidruchnik dlya vuziv. M.: Fizkultura i sport. 338 s.
15. Fehtuvannya: navchalna programa dlya dityacho-yunatskih sportivnih shkil, spetsializovanih dityacho-yunatskih sportivnih shkil olimpiyskogo rezervu, shkil vischoї sportivnoї maysternosti ta spetsializovanih navchalnih zakladiv sportivnogo profilyu. – К., 2014. – 50 s.
16. Hekhauzen H. (2001) Psihologiya motivatsii dosyagnennya. SPb.: Mova, 99 s.

УДК379.84:85+796.088+794.02:03+794.5:9+794.11:14

Дмитрук С.В.
к. пед. наук, доцент
Бричук М.С.
к. географ. наук, викладач
Єфанова В.В.
викладач
Дедух М.О.
аспірант

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ТУРИСТСЬКА АНІМАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядається актуальна тема, яка розвивається та потребує уваги для розвитку гармонійної особистості підростаючого покоління.

Туристська анімація стрімко розвивається, нами було з'ясовано, що роль занять анімаційного туризму не обмежується його місцем в дозвіллі школярів, його освітнім і виховним значенням. Участь школярів в анімаційному туризмі розвиває інтерес до нього, формує у них туристські вміння та навички. Заняття анімаційним туризмом тісно пов'язані з краєзнавством. Значна частина туристських походів, екскурсій і подорожей школярів має краєзнавчий зміст, є засобом фізичного виховання, оскільки забезпечує комплексний розвиток фізичних якостей і рухових навичок. В